

Trhy s cennými papíry

Michal Radvan

Trhy

- Trh výrobních faktorů x trh s výrobky x finanční trh
- Finanční x peněžní x kapitálový x úvěrový x pojistný trh
- Trh majetkových CP x dluhových CP x podmíněných CP x derivátových CP
- Primární x sekundární trh
- Organizovaný x neorganizovaný (OTC) trh
- Burzovní x mimoburzovní trh
- Regulovaný trh - trh s investičními nástroji organizovaný organizátorem regulovaného trhu v souladu s povolením ČNB, na kterém se obchoduje pravidelně a který má stanovená pravidla pro přijímání investičních nástrojů k obchodování na regulovaném trhu, pravidla obchodování na regulovaném trhu a pravidla přístupu na regulovaný trh

Organizátor regulovaného trhu

- PO organizující regulovaný trh
- Povolení ČNB
- Výhrada označení „burza cenných papírů“
- Od 1992 Burza cenných papírů Praha, a.s.
- Od 2008 RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů a.s.

Podmínky pro povolení

- Forma a.s., s.r.o.
- Akcie listinné na jméno nebo zaknihované / dozorčí rada u s.r.o.
- Sídlo v ČR (vč. skutečného sídla)
- Základní kapitál 730 000 EUR , průhledný a nezávadný původ, splacený
- Věcné, personální a organizační předpoklady
- Návrh pravidel obchodování na regulovaném trhu, návrh pravidel přístupu na regulovaný trh a návrh pravidel pro přijímání investičních nástrojů k obchodování na regulovaném trhu; pravidla nepodléhají schválení ČNB
- Pokud žádá, aby povolení k činnosti organizátora regulovaného trhu zahrnovalo i oprávnění provozovat mnohostranný obchodní systém, předloží návrh pravidel obchodování v mnohostranném obchodním systému, návrh pravidel přístupu do mnohostranného obchodního systému a návrh pravidel pro přijímání investičních nástrojů k obchodování v mnohostranném obchodním systému; pravidla nepodléhají schválení ČNB

Povolení k činnosti burzy

- Obsahuje informaci, zda je organizátor regulovaného trhu oprávněn provozovat mnohostranný obchodní systém
- Na dobu neurčitou i určitou
- Informace k orgánům dohledu členských států Evropské unie a ke Komisi ES
- Označení „regulovaný trh“ nebo „burza cenných papírů“ nebo obdobné označení ve spojení s investičními nástroji smí při svém podnikání používat pouze organizátor regulovaného trhu se sídlem v členském státě Evropské unie.

Další podnikatelská činnost organizátora regulovaného trhu

- činnost komoditní burzy,
- poskytování dalších služeb na finančním trhu
- činnost související s organizováním regulovaného trhu nebo provozováním mnohostranného obchodního systému,
- vzdělávací činnost
- činnost přímo související se správou vlastního majetku
- ČNB zaregistruje další podnikatelskou činnost žadatele a bez zbytečného odkladu odešle žadateli osvědčení o registraci

Povinnosti organizátora

- zavést postupy, které umožní odhalovat a řešit případné negativní dopady na činnost regulovaného trhu nebo na jeho účastníky
- zavést postupy pro řízení rizik
- zavést zásady a postupy pro zajištění řádného provozu jeho obchodních a jiných systémů
- zavést pravidla obchodování na regulovaném trhu
- zavést opatření umožňující řádné a včasné vypořádání provedených obchodů
- zavést opatření zabráňující zneužívání trhu
- udržovat vlastní kapitál alespoň ve výši odpovídající částce 730 000 EUR
- mít k dispozici dostatečné finanční zdroje pro zajištění řádného fungování trhu
- zavést opatření pro soustavné sledování
- soustavně sledovat obchodování na jím organizovaném regulovaném trhu a vyhodnocovat, zda nedochází k porušování pravidel obchodování, vzniku mimořádné situace na trhu nebo jednání, které může být považováno za využití vnitřní informace nebo za manipulaci s trhem
- zavést postupy pro vynucování plnění povinností stanovených pravidly obchodování, pravidly pro přijímání investičních nástrojů k obchodování a pravidly přístupu účastníkům jím organizovaného regulovaného trhu a emitentům investičních nástrojů přijatých k obchodování na jím organizovaném regulovaném trhu
- umožnit účastníkům jím organizovaného regulovaného trhu přístup k informacím
- při nakládání s majetkem účastníka regulovaného trhu nebo jím provozovaného mnohostranného obchodního systému zavést opatření k ochraně práv účastníka k tomuto majetku, zejména pro případ úpadku organizátora regulovaného trhu

Informační povinnost vůči ČNB

- významné porušení pravidel obchodování nebo mimořádnou situaci na jím organizovaném regulovaném trhu,
- důvodné podezření na využití vnitřní informace nebo na manipulaci s jím organizovaným regulovaným trhem,
- porušení informační povinnosti emitenta investičních cenných papírů přijatých k obchodování na jím organizovaný regulovaný trh,
- důvodné podezření z porušení tohoto zákona osobou oprávněnou uzavírat obchody na regulovaném trhu

Další informační povinnosti

■ ČNB:

- nejpozději do 4 měsíců po skončení účetního období výroční zprávu a konsolidovanou výroční zprávu, jejichž součástí je účetní závěrka ověřená auditorem,
- nejpozději do 1 měsíce po uplynutí kalendářního čtvrtletí výsledky svého hospodaření v uplynulém čtvrtletí
- též na internetu
- informace o účastnících, podmínkách, průběhu a výsledcích obchodování na jím organizovaném trhu, investičních nástrojích přijatých k obchodování na jím organizovaném trhu a jejich emitentech a o poskytnutých službách, které jsou potřebné pro výkon dohledu
- změny ve skutečnostech, na jejichž základě mu bylo uděleno povolení k činnosti organizátora regulovaného trhu
- pozbytí oprávnění podle jiného právního předpisu k výkonu další činnosti

■ Internet:

- pravidla obchodování, pravidla pro přijímání investičních nástrojů k obchodování a pravidla přístupu
- též ČNB

Orgány burzy

- Speciální úprava k ObZ
- Valná hromada
- Burzovní komora (BCPP) = Představenstvo (RMS)

schvaluje burzovní pravidla, rozhoduje o přijetí investičních nástrojů k obchodování, uděluje a odnímá členství na burze, jmenuje generálního ředitele burzy, zřizuje burzovní výbory
schází se min. jednou za 2 měsíce

Orgány burzy – pokračování

- Burzovní výbory: k výkonu činností spojených s organizováním trhu, má svůj statut, jednací řád a předsedu, může být stálý nebo dočasný
  - Burzovní výbor pro členské otázky - posuzuje, zda členové burzy řádně plní podmínky a povinnosti stanovené burzovními předpisy a projednává návrhy k přijetí a ukončení členství na burze
  - Burzovní výbor pro kotaci - přijímá cenné papíry k obchodování na hlavním, vedlejších a oficiálním volném trhu, podílí se na kontrole dodržování informačních povinností emitentů vyplývajících z burzovních pravidel (Kótační komise burzy RM-S)
  - Burzovní výbor pro burzovní obchody - zabývá se návrhy a podněty související s obchodováním, např. parametry obchodování, podmínky činnosti tvůrců trhu, zavádění nových produktů a funkcionalit atp.

Orgány burzy – pokračování

- Generální ředitel burzy (BCPP) / Ředitel společnosti (RMS): přijímá opatření, kterými chrání akcionáře a účastníky kapitálového trhu (harmonogram burzovního dne, pozastavení obchodování)
- Burzovní rozhodčí soud je příslušný ke sporům z burzovních obchodů (primárně) a k dalším sporům z finančních operací (sekundárně), pokud se strany nedohodnou jinak

Osoby oprávněné uzavírat burzovní obchody

- Člen burzy – obchodník s CP a podobné zahraniční osoby
Musí dodržovat burzovní pravidla, obchodovat v rozsahu povoleném burzovní komorou, o obchodech musí informovat burzu, nesmí nepravdivými informacemi ovlivňovat kurzy; jsou povinni platit poplatek
- ČNB
- ČR zastoupená MF ČR
- ČKA
- Další osoby, pokud to umožňují burzovní pravidla a pokud obchoduje s výše uvedenými mimo automatizovaný systém
- [Seznam členů burzy - Burza cenných papírů Praha, a. s.](#)

Burzovní obchod

- Obchod uzavřený na regulovaném trhu – smlouva o koupi a prodeji investičního nástroje na regulovaném trhu, pokud alespoň jedna ze stran je osobou oprávněnou uzavírat burzovní obchody (definice z již neplatného ustanovení zákona)
- Princip obchodování je založen na automatizovaném zpracování pokynů k nákupu a prodeji investičních instrumentů

4 trhy regulovaného trhu

- Hlavní trh: emise formou veřejné nabídky min. 200 mil., 25 % emise rozptýleno, činnost 3 roky, o přijetí rozhoduje burzovní výbor pro kótaci; Hlavní trh - Burza cenných papírů Praha, a. s.
- Vedlejší trh: emise formou veřejné nabídky min. 100 mil., 25 % emise rozptýleno, činnost 3 roky, o přijetí rozhoduje burzovní výbor pro kótaci (není)
- Nový trh: patron – člen BCPP jako ručitel investorské veřejnosti (není)
- Volný trh: méně informací, nižší poplatky, nesplnění podmínek pro jiné trhy; Volný trh - Burza cenných papírů Praha, a. s.

Obchodní segmenty

- SPAD – systém pro podporu trhu akcií a dluhopisů, založen na činnosti market makerů (má smlouvu o vykonávání této činnosti); tento segment je kurzotvorný: v 1. (otevřené) fázi zveřejňují tvůrci trhu kótace, které mohou být změněny, ale ne zrušeny, ve 2. (uzavřené) fázi již tuto povinnost nemají; kurz se stanoví jako aritmetický střed

Obchodní segmenty – pokračování

- Aukční režim – založen na cenové prioritě, přednost má objednávka s lepší cenou, objednávka bez uvedení ceny = za kupní cenu;
- Aukční režim má tři fáze:
  - sběr objednávek (17:00 - 20:00)
  - úvodní aukce (8:00 - 9:10)
  - závěrečná aukce (16:00 - max. 16:07)

Obchodní segmenty – pokračování

- Kontinuální obchodování navazuje na aukci, dochází ke vkládání nabídek a poptávek, při párování se použije princip cenové a časové priority
- Blokové obchody – jedna emise při ceně za jeden kus akcie nebo za stanovení celkového objemu, počtu kusů, typu a datu vypořádání; podmínka min. obchodu 1 Kč pro akcie a podílové listy, 10.000 Kč pro dluhopisy

Obchodní segmenty – pokračování

- Obchody s účastí specialisty: tento způsob obchodování je v současné době určen pro obchodování s investičními certifikáty a warranty, obchodování probíhá obdobně jako obchodování ve SPAD, tzn. ve dvou fázích
- Futures obchody: obchodování probíhá obdobně jako obchodování ve SPAD, tzn. ve dvou fázích

Trh s dluhopisy

- BCPP garantuje trh s dluhopisy – zveřejňuje průměrné referenční ceny dluhopisů na nákup a prodej

Speciální trh

- Trh s investičními nástroji, které nejsou cennými papíry – deriváty (opce, futures, swapy) = futures obchody

RM-S

- Není založen na členském principu, přímý přístup a obchodování – přijímá od zákazníků peníze a investiční nástroje, tj. podobné postavení jako obchodník s CP

Obchodování na RM-S

- On-line přístup na burzu prostřednictvím internetu.
- Obchodování na pobožce nebo telefonicky.
- Přímý účastník burzy RM-SYSTÉM – licencování obchodníci a další osoby splňující podmínky:
  - správa vlastního majetku ve finančních nástrojích přesahující 1 mil. Kč,
  - realizace objemu obchodů ve výši min. 5 mil Kč za posledních 12 měsíců,
  - realizaci transakcí v počtu min. 40 za posledních 12 měsíců.
- Jako licencovaný obchodník s cennými papíry.

Mnohostranný obchodní systém

- trh s investičními nástroji provozovaný obchodníkem s cennými papíry nebo organizátorem regulovaného trhu, který má stanovená pravidla pro přijímání investičních nástrojů k obchodování v mnohostranném obchodním systému, pravidla obchodování v mnohostranném obchodním systému a pravidla přístupu do mnohostranného obchodního systému

Vypořádací systém

- Zúčtování vzájemných pohledávek a závazků z obchodů s investičními nástroji
- Má min. 3 účastníky, daná pravidla, vztahy se řídí českým právem, existence a název nahlášeny Komisi ES
- Povolení ČNB: forma a.s., A na jméno, sídlo v ČR, věcné, organizační a personální předpoklady, systém řízení rizik, pravidla vypořádacího systému, vzorový návrh smlouvy s účastníkem vypořádacího systému; na dobu neurčitou
- UNIVYC, a.s. nejen pro BCPP
- SVYT pro RM-S
- SKD (systém krátkodobých dluhopisů) ČNB

Evidence investičních nástrojů

- Centrální evidence CP, kterou vede centrální depozitář,
- Centrální depozitář cenných papírů, a.s. - provozování vypořádacího systému pro vypořádání burzovních i mimoburzovních obchodů s investičními nástroji, půjčování cenných papírů, administrace a správa garančních prostředků, úschova a správa investičních nástrojů
- Středisko CP vede evidenci zaknihovaných CP; po převzetí evidencí Střediska cenných papírů bude k novým základním činnostem Centrálního depozitáře patřit vedení centrální evidence zaknihovaných cenných papírů vydaných v České republice a přidělování identifikačního označení (ISIN) investičním nástrojům.
- SKD ČNB

Ratingová agentura

- Hodnotí kvalitu investičního nástroje nebo účastníka kapitálového trhu
- Seznam ratingových agentur uznaných ČNB – žádost na ČNB
- Hodnotí se věcné, organizační a personální vybavení, kritéria pro hodnocení kvality

Garanční fond obchodníků s CP

- PO zabezpečující záruční systém, proplácí náhrady zákazníkům obchodníka, který není schopen plnit závazky
- Přijímá příspěvky, o jejich výši informuje (ČNB a veřejnost), ověřuje vznik nároku a vyplácí náhrady
- V čele pětičlenná správní rada – jmenuje a odvolává ministr financí na 5 let
- Příspěvek: 2 % z objemu přijatých poplatků a provizí, min. 10.000 Kč, vždy do 31. března
- Náhrada: 90 % z majetku, max. 20.000 EUR na jednoho zákazníka u jednoho obchodníka s CP

DĚKUJI ZA POZORNOST!!!